

Продіус О.І.

доктор економічних наук, доцент;

Погорелов М.А.

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти, Державний університет «Одеська політехніка»

ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ В УМОВАХ КРИЗИ

Розвиток світової економіки відбувається циклічно, періоди активного росту змінюються стагнацією і кризовими явищами, які можуть бути результатами як прогнозованої зміни трендів, так і наслідками деяких подій, що мають геополітичний характер, які є важко прогнозованими або непередбачуваними. Криза, незалежно від її форми, потенційно може загрожувати успіху бізнесу та негативно позначитися на його фінансах. Отже, необхідні ефективні стратегії, що дозволяють підприємствам вижити під час кризи. Разом з тим під час криз, зміни структури економіки і ринку з'являються додаткові можливості для здійснення ривка в економічному розвитку шляхом завоювання нових ринків і ніш для своєї продукції або послуг. У зв'язку з цим перед підприємством виникає необхідність у стратегічному управлінні на інноваційних засадах: оптимізація організаційного оформлення, реалізація ефективного стратегічного

управління, спрямованого на закріплення позицій на існуючих ринках, нарощування конкурентних переваг та витіснення з них конкурентів, а також створення нової продукції (послуг) з урахуванням наявних технологічних компетенцій, яка формуватиме новий споживчий попит і нові ринки.

Питання, пов'язані з інноваційною діяльністю та управлінням інноваціями, розглядалися у роботах таких зарубіжних учених, як І. Ансофф, Ф. Валента, П. Вітфілд, Л. Водачок, О. Водачкова, Р. Джонсон, П. Дойль, П. Друкер, П. Т. Ла П'єрре, П. Лемерль, Г. Менш, Б. Санто, Б. Твісс, А. Томпсон, Х. Фрімен, А. Харман, Й. Шумпетер та інші. Теоретико-методичний та прикладний супровід стратегічного управління підприємствами досліджено розкрито у працях таких відомих вчених, як В. Андрійчук, В. Аранчій, Д. Васильківський, К. Волощук, Л. Євчук, О. Єрмаков, І. Ігнат'єв, М. Малік, Г. Осовська, В. Пастухова, О. Писаревський, С. Руденко, С. Судомир, Н. Тарнавська, І. Тищенко, А. Чикуркова, З. Шершньова та інших. Теоретичні підходи до управління інноваційним розвитком представлені в роботах багатьох авторів, проте зазначені напрацювання мають обмежене застосування на практиці в кризових умовах світової пандемії [1–3].

Навіть після стихання пандемії на всіх чекає непередбачуване майбутнє, яке вимагає більшої гнучкості, ніж коли-небудь раніше і хоча криза COVID-19 є унікальною для сучасної історії, погляд на попередні глобальні збої показує деякі виграшні стратегії, які допомогли підприємствам залишатися. Інноваційно-активні підприємства зосереджені на величезних проблемах безперервності ведення бізнесу, пов'язаних із COVID-19, і насамперед вони мають продовжувати: забезпечувати максимальну безпеку працівників; забезпечувати фінансову стійкість; оцінювати стійкість ланцюгів поставок; зміцнювати найважливіші системи для підтримки віддаленої роботи; розвивати цифрову трансформацію; модернізувати бізнес-моделі та робочі бізнес-процеси відповідно до змін, що відбуваються.

Одним із механізмів стратегічного управління інноваційним розвитком може стати визначення інноваційних проектів, необхідних для досягнення заданих характеристик розроблюваної продукції з

урахуванням раціонального використання ресурсів для їх розробки і впровадження в умовах невизначеностей і ризиків, що дозволяє вирішувати завдання оптимізації реалізації стратегій і програм інноваційного розвитку. Другим інструментом може стати адаптація механізмів відкритих інновацій до умов господарювання українських консалтингових підприємств і поетапне їх впровадження на корпоративному, галузевому та міжгалузевому рівнях. Третім інструментом буде методика управління базовими компетенціями, яка дозволить сформувати попереджувальну реакцію в оперативному і стратегічному управлінні інтелектуальною власністю організації.

Всі вищеписані механізми повинні лягти в основу формування концептуальних основ підвищення ефективності стратегічного управління інноваційним розвитком підприємства, його адаптації до умов глобального конкурентного ринку з метою закріплення конкурентних позицій і досягнення технологічних переваг.

Практика показує, що підприємства повинні діяти швидко та рішуче, щоб підтримувати стійкість за умов поточної кризи та у невизначеному майбутньому після пандемії COVID-19. Оскільки вплив COVID-19 продовжує відчуватися, багато підприємств розпочали свій шлях до одужання. Соціальні та політичні реакції мають негативну тенденцію, оскільки пандемія продовжує досягати свого піку або у деяких районах повертається на колишній рівень. В сучасних складних економічних умовах підприємства вимушені шукати можливості для розвитку, роблячи безпрограшні стратегічні дії, які допоможуть їм стати сильнішими в антикризовій конкурентній боротьбі: стають більш цифровими, з керованими даними та хмарними програмами; роблять бізнес-процеси гнучкішими, а структури витрат більш варіативними; підвищують безпеку роботи працівників та обслуговування клієнтів. В умовах підвищеної невизначеності підприємства стратегічно оцінюють, як повторення пандемії на різних географічних ринках вплине на їх стратегії відновлення. Це означає коригування припущень, переоцінку всіх сценаріїв та посилення їхньої здатності прогнозувати та реагувати відповідним чином.

Таким чином, кризи не завжди шкідливі для бізнесу, існує безліч технологій підтримки, які можна ефективно застосовувати для управління підприємством під час кризи пандемії COVID-19, оскільки

можуть мотивувати компанії до успішної діяльності у найближчій перспективі.

Список використаних джерел:

1. Продиус О.І. Особливості стратегічного менеджменту підприємства в умовах підвищеної динамічності зовнішнього та внутрішнього середовища. *Формування ринкової економіки в Україні. Серія економічна*. Львівський національний університет імені Івана Франка. 2011. Випуск 25. С. 196–198.

2. Prodius O.I. Trends and Problems of Innovative Activities Development of Domestic Industrial Enterprises. *Green, Blue and Digital Economy Journal*. 2020. № 2. Vol. 1. P. 20–26.

3. Kryshchanovych M., Kapitanets S., Filina S., Oleksiuk N., Prodius O. Assessment of the Effectiveness of Strategic Personnel Management of the Company. *Academy of Strategic Management Journal*. 2019. Is. 1. Vol 18. URL: <https://www.abacademies.org/articles/assessment-of-the-effectiveness-of-strategic-personnel-management-of-the-company-8622.html>